Türk Tarihinde Meseleler

Atsız

ÖTÜKEN

İÇİNDEKİLER

Önünç 7
Türk Tarihine Bakışımız Nasıl Olmalıdır? 9
Türk Tarihinin Meseleleri 17
a) Türk Tarihinin Başlangıcı Meselesi: 18
b) Türk Tarihinin Kadrosu Meselesi: 19
c) Türk Tarihinin Çağları Meselesi: 20
ç) Adların İmlâsı Meselesi: 21
Türkiye Tarihinin Meseleleri 23
a) Türkiye Tarihinin Başlangıcı Meselesi: 23
b) Türkiye Tarihinde Hegemonyalar Meselesi: 26
c) Osmanlı Padişahlarının Sayısı Meselesi: 27
ç) Osmanlı Tarihindeki Terimlerle Özel Adların İmlâsı Meselesi: ... 29
Devletimizin Kuruluşu 30
Devletimizin Kuruluşunu Sağlayan Savaş 41
Turancılık 49
Çağrı Beğ 54
16 Devlet Masalı ve Uydurma Bayraklar 62
Malazgirt Savaşı 69
Malazgirt Zaferinin 900'üncü Yıldönümü 74
Malazgird'in 900'üncü Yıl Dönümü ve Millî Kültür 78
Millî Bayram 86
Büyük Günler 90
Cengiz Han ve Aksak Temir Bek Hakkında 93
Varna Meydan Savaşı 100

Abdülhamid Han (= Gök Sultan) 108
Osmanlı Padişahları 115
Türk Kara Ordusu Ne Zaman Kuruldu? 138
30 Ağustos ve Türk Ordusu 141
Türk Destanı Üzerinde İncelemeler: I 146
  Türk Destanı 146
Türk Destanı Üzerinde İncelemeler: 2 151
  Türk Destanı Üzerinde Çalışanlar 151
Türk Destanı Üzerinde İncelemeler: 3 156
  Türk Destanını Sınıflandırmak Tecrübesi 156
Türk Destanı Üzerinde İncelemeler: 4 162
  Türk Destanını Nazma Çekme Teşebbüsü 162
  a) Oğuz Kağan Destanı 162
Türk Destanı Üzerinde İncelemeler: 5 168
  Türk Destanını Nazma Çekme Teşebbüsü 168
  b) Kopuzlama ve Oğuzlama 168
Kim Millî Kahramandır? 174
Namık Kemal 177
Türkiye ve Kıbrıs 184

Önünç

TÜRK TARİHİNDE MESELELER adını taşıyan bu kitabın bazı yazıları «Türk Ülküsü»nün ilk basımında yayınlanmıştı. Yapılan düzeltmelerle ve başka yazıların da eklenmesiyle bu eser meydana geldi.

Türk Tarihinde Meseleler tarih ve kültürümüze ait bazı konuların Türkçü görüşüyle yeni bir açıdan ele alınmasıdır.

Fizik, kimya, matematik gibi kesin hükümlü bilimlerin dışında kalan ve sosyal bilimler çerçevesine giren bütün bilimlerin daima belirli bir açıdan mütalâa olunduğu herkesçe bilinen bir gerçektir. Milletler sosyal alanda, kendi çıkarlarına elverişli olan bakımdan hareket ederler ve kendilerine yarayacak olan teoriyi kabul ederler. Millî çıkarı arkaya atıp da tarafsız davranmaya kalkmak, gerçekte tarafsız olmak değil, karşı tarafların yanında yer almak demektir. Aydınların bu türlü gafletlerini milletler çok acı şekilde çeker.

Bu sebeple bu kitaptaki tezler millî çıkar yönünden ele alınıp tartışılmalı ve ders kitaplarına geçirilmelidir.

Meselâ tarihçiler arasında bile yaygın bir düşünce olan «Türkiye'nin 1071 Malazgirt Savaşı ile kurulmuş olması»

tezinin ne kadar yanlış, çürük ve millî ülkü bakımından zararlı olduğu bu kitapta delilleriyle belirtilmiş, fakat gerçekleri kabul ettirmenin güçlüğü dolayısıyla «yanlışlık» devam etmiştir.

Daha çok yarın için kaleme alınmış olan bu yazılardaki tezlerin, yarının Türkçü tarih bilginlerince tartışılıp kabul olunacağını umuyorum.

Ümit en sonra terkolunan şeydir.

Maltepe (İstanbul), 4 Ekim 1966
Atsız

Türk Tarihine Bakışımız Nasıl Olmalıdır?

XV. YÜZYILDA, bizde, belirli bir tarih görüşü vardı: Türk tarihinin en eski çağları olarak Oğuz Han destanından bahsolunur, sonra pek kısa bir Selçuk tarihi anlatılarak Osmanlılara geçilirdi. Böylece eski tarihçiler Osmanlıları daha mühim ve üstün tutmakla beraber, Türk tarihini bir bütün halinde gözden geçirirlerdi.

Fakat bu tarih görüşü köklenmeden baltalandı. Hele, **Hoca Sadeddin** gibi bir müverrihin, eserine doğrudan doğruya Osmanlılarla başlamasından sonra, bizim için Türk tarihi sadece «Osmanlı tarihi» olarak kaldı. Ve daha önceki Türklerden, az veya çok, yabancı milletler gibi bahsedilmeye başlandı.

XIX. Yüzyılda **Müşir Süleyman Paşa** ile başlayan tepki, bu yanlış görüşü sarsmaya başladı. Varlık ve başlangıcımızın Osmanlılardan daha ilerde olduğu anlaşıldı. Eski Türklerden bahseden bölümler okul kitaplarına kadar girmekle beraber, Türk tarihi, sıralanmış bir bütün haline konulmadı. Çünkü çeşitli hükümdar sülâlelerinin zamanları ayrı ayrı devletlermiş gibi ele alınıyor ve Türkler birçok yerlerde birçok devletler kurup bunlardan hiç

birisini uzun müddet yaşatamamış bir millet gibi gösteriliyordu.

Halbuki gerçek hiç de böyle değildir. Çünkü Türk tarihi aralıksız bir bütündür. Mesele, onu sistemleştirmekten ibarettir.

*
* *

Türk tarihine bakışımız nasıl olmalıdır? Bu, pek mühim bir meseledir. Çünkü Türk tarihi; İngiliz, Alman veya Fransız milletlerinin tarihi gibi ele alınamaz. Bunun sebebi, Türk tarihinin, o milletlerin tarihi kadar basit olmayışıdır.

Bugün, dünyadaki belli başlı milletlerin nasıl meydana geldiğini biliyoruz. Çünkü bu, tarihin gözleri önünde olmuştur. Halbuki Türk milleti tarih başladığı zaman teşekkül etmiş bulunuyordu.

Bundan başka bu milletlerin tarihi, hemen hemen, hep aynı dar bir alanda geçtiği için, onların tarihlerini sıraya koymak kolaydır. Fakat, Türk tarihi için bu, mümkün müdür? Bazan Çin'de, bazan Mısır'da, bazan Avrupa'da gördüğümüz Türklerin tarihini bir çerçeveye sığdırmak güç bir iş gibi gözükür. Bundan dolayıdır ki şimdiye kadar Türkler, kırk yerde kırk devlet kuran bir millet sayılmış ve Türk tarihini kronolojik bir düzene sokmak teşebbüsü görülmemiştir.

Eskiden, tarihin destanlarla karışık olduğu zamanlarda, Türklerin kafasında daha sistemli bir tarih görüşü vardı. Bugün, birçok bilinmeyen gerçekler meydana çıktığı için, artık, o eski görüş ile yetinmek mümkün değildir. Bunun için bir yeni tarih sistemi bulmak zorundayız. Milliyetçi olduğumuz ve büyük Türk birliğine inandığımız için de, tarihimize vereceğimiz sistem, dilek-

lerimize uygun olmalı ve bu sistem, bize yalnız geçmişimizi en parlak şekilde göstermekle kalmamalı, aynı zamanda ilerisi için de yol çizmelidir.

*
* *

Birçok milletler için tarih, bir vatan tarihidir. Meselâ Fransızlar için vatan tarihinden başka bir tarih usulü gütmek mümkün değildir. Bundan dolayı da Fransızlar için millet, o vatan içinde oturan ve birbirine karışan insanların topluluğundan doğan varlık demektir. Çünkü Fransızlar ne Gol, ne Lâtin, ne de German olduklarını iddia edebilirler. Bu unsurların hepsinin aynı vatanda karışmasından doğan bir millet oldukları için, vatan tarihini esas olarak almaya mecburdurlar.

Araplar için tarih, bir millet tarihidir. Çünkü, vatanlarının sınırları değişik kalmakla beraber, bu millet, uzun asırlar devletini kaybetmiş, fakat millî varlığını saklamıştır.

İngilizler içinse tarih, bir devlet tarihidir. Çünkü, vatan dışına çıkınca kültür bakımından İngiliz kalmakla beraber İngiliz'den başka bir isim taşıyan İngilizler esas varlıklarını ana devletlerinde korumuşlardır.

Bununla beraber bu hükümler kesin sayılamaz. Fransızlar için vatan-devlet, İngilizler için devlet-vatan esasının varlığı da söylenebilir. Kesin olan şudur ki, tarihî kuruluşları başka olan milletler için, tarih sistemi de başka başkadır.

Bize gelince: Bizim şimdiye kadar sahip olduğumuz «tarihî görüş»ümüz yanlıştır. Çünkü bizim için millet-devlet esasını kabul etmek millî menfaatlarımız için daha uygun olduğu halde, biz, millet tarihi şöyle dursun, devlet ve vatan tarihini bile bir yana bırakarak, yalnız sülâle

ve rejim tarihini esas olarak kabul ettik. Her sülâleyi bir devlet sayarak, şimdiye kadar, sülâleler sayısınca devlet kurduğumuzu ileri sürdük. Fakat düşünmedik ki okadar devlet kurduksa, bunların hiç birisini de yaşatamamış olduk!

Halbuki elimizde, her zaman bir Türk devleti vardı. Çünkü gerçekte bu kadar devlet kurmuş değil, bu kadar sülâle değiştirmiş bulunuyorduk. Tarihî hayatları uzun olan bütün milletlerde olduğu gibi, bizde de bir takım hükümdar sülâleleri gelmişti. Başka milletler onları hükümdar sülâleleri diye saydıkları halde, biz, ayrı devletler diye kabul ettik. Bu çeşit hükümdar sülâlelerinin zamanlarını ayrı devletler olarak kabul etmek elbette ki yanlıştır. İngiltere'de, Fransa'da sülâleler nasıl birbirlerinin ardından gelmişse ve Fransa'da Kapet Burbon, Orlean, Napoleon; Almanya'da Saksonya, Frankonya, Baviyera, Hasburg; İngiltere'de Anju, Tudor, Stuard devletleri yoksa ve bunlar sadece hanedanlar ise; bunun gibi, Türkelinde de Kun, Gök Türk, Uygur, Selçuk, Osmanlı devletleri yok, sülâleleri vardır. Bazan iki veya daha çok sülâle idaresinde iki veya daha çok siyasî Türk zümresinin bulunması ve bunların birbirleriyle çarpışmaları bu kuralı bozamaz. Nasıl ki Almanya'da düne kadar aynı zamanda hâkim olan bir çok sülâleler bazan birbirleriyle çarpıştıkları, hattâ bunlardan bazıları Fransızlar ile birleşerek öteki Almanlara karşı yürüdükleri halde Alman devleti bir devlet sayılıyor idiyse, bizde de aynı şekilde bir devlet olmak gerekir.

Eğer bütün milletler tarihlerini bizdeki gibi değerlendirselerdi, o zaman, meselâ İngiltere'de İki Gül savaşında iki devlet bulunduğunu kabul etmek lâzım gelirdi. Yine Fransa'da, kontlukların kuvvetlenip kıral nüfuzunun gücünü kaybettiği zamanlarda, birkaç devlet bulunduğunu kabul etmek gerekirdi. Hele XVIII. ve XIX. yüz-

yıllar Almanyası, içinden çıkılmaz bir hal alır, belki de Almanya denilen varlığın inkâr edilmesi lüzumu başgösterirdi.

Bizim tarihlerimizin, böyle aykırı bir şekilde yazılmasında **hanedancılık** zihniyeti büyük rol oynamıştır. Hanedanın kutsal bir varlık sayılması, onun düşmesiyle devletin yok olduğu düşüncesini doğurmuştur. Halbuki, bu gibi hallerde değişen şey, zamanımızın kabine değişmeleri ile kıyaslanacak kadar basittir. Meselâ Doğu Türkelinde Gök Türk hanedanının düşüp Dokuz Oğuz hanedanının kurulması yeni bir devlet doğması gibi sayılır. Gerçekte ise aynı devlette hanedan değişmiştir. Halkı, sınırları, toprağı, teşkilâtı, dili, geleneği aynı olan bu iki devre arasındaki ayrılık, yalnız başlarındaki hanedanın ayrı oluşundadır. Onun için Gök Türkler ile Dokuz Oğuzlara, nasıl ayrı iki devlet diye bakabiliriz? Düşünmeli ki, Dokuz Oğuz devresi Gök Türk devresinin tekâmülünden başka bir şey değildir. Ve nihayet, eğer, bizdeki hanedan değişmeleri başka milletlerdeki hanedan değişmeleriyle aynı şartlar içinde olmuyorsa, bunun sebeplerini milletlerin ruhî farklarında aramalıdır.

Şu halde, hanedanları ayrı devlet saymak, hanedancılık zihniyeti ile hareket etmek değil midir?

Bir de günümüzün tarihinden örnek alalım: Bizde hâkim olan yanlış tarih telâkkisine göre, Osmanlı devleti yıkılmış, onun yerine Türkiye Cumhuriyeti gelmiştir. Bu düşünüş de yanlıştır. Çünkü, bir Osmanlı devleti yoktu ki yıkılmış olsun. Sadece Osmanlı hanedanı vardı. Yıkılan odur. Yâni **devlette rejim değişmiştir**. İşte okadar...

Sonra şunu da unutmamak gerek ki, eğer biz, yıkılan sülâleleri devletler gibi gösterirsek, bundan, Türklerin siyasî hayatta istikrara sahip olmadıkları, devletlerini uzun zaman yaşatamadıkları sonucu da çıkar. Milletlerin ruhi-

yatı yüzyıllar içinde değişmediğine veya pek az değiştiğine göre bu, Türkiye Cumhuriyetini de uzun müddet yaşatamayacağımız gibi bir düşünceye yol açabilir. Bundan kazanacak olan da elbette biz olamayız.

Milletlerin hayatında iç savaşlar ve karışıklıklar görülür. Fakat bundan, hiçbir zaman o devletin ikiye ayrıldığı mânâsı çıkmaz. Eğer, böyle olursa, merkeziyetçi olmayan eski Türk idare şekline göre, milletimizin, pek dağınık bir hayat yaşadığı, birleşip devlet kuramadığı gibi bir mânâ da çıkabilir.

Yine, bazı iç karışıklık ve ayrılıkların uzun sürdüğü de olur. Anadolu'daki beğlikler devri gibi. Bu beğliklerin hepsini birer devlet sayabilir miyiz? Bu, büyük bir yanlış olur. Çünkü gerçekte olan şey, batı Türklerinin başsız kalmalarından ibarettir. Nitekim 1806-1871 arasında Almanya da başsız kalmış, fakat kimse Prusya, Baviyera, Saksonya, Vurtemberg vesaireyi ayrı birer devlet saymamıştır. Tarih yine Almanya tarihi olarak sayılmış ve okunmuştur. Halbuki biz hâlâ, her sülâleyi ayrı devlet sayıyor ve Türkiye tarihi deyince, tek tek, Osmanlı hanedanı ve cumhuriyet devrini anlıyoruz.

*
* *

O halde, bu yanlış görüşü nasıl doğrultmalıyız?

Türk tarihini, ancak, kendi şartlarımıza göre gereken değişiklikleri göz önünde tutarak, başka milletlerin kendi tarihlerini ele aldıkları usul gibi bir usulle değerlendirmek suretiyle bir düzene sokabiliriz.

Bu yolda yürüyünce, Türk tarihini ilk önce ikiye ayıracağız:

1 — Anayurttaki Türk tarihi,

2 — Yabancı illerdeki Türk tarihi.

Anayurttaki Türk tarihi, en eski çağlardan XI. Yüzyıla kadar yalnız Doğu Türkeli'nde geçer. Bu Doğu Türkeli deyimine, bugünkü Moğolistan ile Moskof Avrupa'sının doğu bölümleri de girer.

XI. Yüzyılda batıda ikinci bir anayurt daha kurulmuştur: Türkiye... Bu da Anadolu, Erran, Azerbaycan, Irak ve Kuzey Suriye'den meydana gelen yurttur.

Doğu Türkeli ve Türkiye tarihleri, aralıksız bir bütün halinde Türklerin tarihidir. Hem de bu iki vatanın bazan birleşmeleri haliyle...

Yabancı illerdeki Türk tarihi ise, hâkim Türk sülâlelerinin yabancı milletlere dayanarak kurdukları devletlerin tarihidir. Bunlar sürekli olmamış, bir Türk sülâlesiyle o sülâlenin buyruğundaki bir Türk ordusunun başka milletlere hükmetmesiyle başlayarak, sonunda bu Türklerin yabancı çoğunluklar arasında dillerini ve milliyetlerini kaybetmeleri şeklinde devam etmiştir. Bu devletleri, bütün hayatları boyunca Türk devleti saymaya imkân yoktur. Meselâ bugünkü Mısır devleti, Türk askerlerine dayanan bir Türk hanedanı tarafından kurulduğu halde, bugün Mısır tamamiyle bir Arap devleti olmuştur. Bunun için Çin, Hindistan, İran, Doğu Avrupa ve Mısır'da kurulan Türk devletlerini, hanedan ve ordu Türk karakterini taşıdığı müddetçe Türk tarihi kadrosuna sokabiliriz. Hanedan ve ordu Türklüğünü kaybettikten sonra, onları Türk tarihi içinde görmeye imkân yoktur.

Buna göre, Doğu Türkeli ve Türkiye tarihlerinin şemalarını şöyle çizebiliriz:

Doğu Türkelinde:

Sakalar çağı..... M. Ö VII - M. Ö III. Yy.
Kunlar çağı ..... M. Ö. II. - M. S. 216
Siyenpiler çağı 216-394
Aparlar çağı 394-552
Gök Türkler çağı ..... 552 - 745
Dokuzlar Oğuzlar-On Uygurlar çağı . 745 - 840
Uygurlar çağı 840-940
Karahanlılar çağı..... 940 -1123
Karahıtaylar çağı..... 1123-1207
Sekizler çağı 1207-1218
Çengizliler çağı..... 1281 -1370
Aksak Temirliler çağı 1370-1501
Özbekler çağı..... 1501 - 1920

Türkiyede:

Selçuklular çağı 1040-1249
İlhanlılar çağı 1249-1336
Büyük beğlikler çağı 1336-1515
Osmanlılar çağı 1515-1922
Cumhuriyet çağı..... 1923 ten sonra

*
* *

Ciddî ilim adamlarından meydana gelecek küçük bir tarihçiler grubu, bu şemayı tartışıp, eksik ve yanlış taraflarını bulup düzelttikten sonra, Türk tarihi bu esaslar üzerinde yeniden ele alınmalıdır. Bu yapılmadıkça, okullarda tarihimizi Türk çocuklarına hazmettirmek imkânsız olmaya devam edeceği gibi, milletçe geçmişimize saygısızlık göstermiş olmaktan da kurtulamayız.

(*Çınaraltı*, 1. sayı, 9 Ağustos 1941)

Türk Tarihinin Meseleleri

BÜTÜN medenî milletler kendi tarihleri hakkında son ve kesin kararı vermişlerdir. Yani, tarihlerinin nereden başladığını, hangi çağlara bölündüğünü, kimlerin kendi tarihlerine mal edilmiş olduğunu bilirler ve tarihlerini dolduran insanların adlarının hangi imlâ ile yazılacağı hususunda değişmez kanaatlara maliktirler. Bize gelince, her hususta olduğu gibi, tarihimizi anlayış konusunda da acıklı bir kargaşalık içinde bulunuyoruz. Tarihimizin nereden başladığı hakkında ortak bir fikrimiz yoktur. Tarihimizin bölündüğü devirler, herkesin keyfine göre değişmektedir. Bazılarının millî kahraman saydığı şahsiyetler, diğerleri tarafından millî düşman sayılıyor: **Çengiz Han** gibi... Tarihe mal olmuş kahramanların ve şahsiyetlerin adlarını yazmak hususunda da aramızda birlik bulunmuyor. Meşrutiyetten sonra karışmaya başlayan tarih sistemi, cumhuriyetten sonra tamamen bozuldu ve Tarih Kurumu'nun ilk çalışmaları ile de bugünkü acıklı halini aldı.

Halbuki, eskiden tarih anlayışımız oldukça düzgün ve istikrarlı idi: Eski tarihimiz, efsanevî **Oğuz Han** ile başlatılır, **Selçuklular** ve **Çengiz** ile bitirilirdi. Çengiz, Müslüman olmadığı için bazan lanetlense bile çok defa

kendisinden ve hele çocuklarından saygı ile bahsolunurdu.

Türkiye tarihi ise Anadolu Selçukluları hakkındaki kısa bir başlangıçtan sonra hemen Osmanlılara geçmekle devam ettirilir, Anadolu'nun öteki beğliklerinden ve özellikle bunların büyük olanlarından Türkiye'nin bir bölümünün meşru hükümetleri olarak bahsedilir, beğleri saygı ile anılırdı. Anadolu beğliklerinin gayrımeşru sayılması hakkındaki telâkki Fatih'ten sonra başlamıştır.

Hiç şüphesiz, bu tarih telâkkisi ilmî değildi. Fakat umum tarafından kabul olunmuştu. Yani tarihi anlayışımızda bir kanun vardı. Kanun, ne de olsa, kanunsuzluktan iyi olduğu için, o zamanki kıt bilgilerle kabul edilen tarih sistemi, bugünkü gelişmiş bilgilerimiz arasındaki şuursuz kargaşalıktan daha doğru idi.

Türk tarihinin, bugünkü, halli hemen gerekli ve pek de güç olmayan meselelerinden bir kısmı şunlardır:

a) Türk Tarihinin Ba langıcı Meselesi:

Bugünkü tarih kitaplarında Türk tarihi umumiyetle Hunlardan, yani Orta Asya Hunlarından başlatılmaktadır. Fakat, bu başlangıcı tanımayan tarihçiler de vardır. Bazıları, Türk tarihinin VI. Yüzyılda Gök Türklerden başlaması gerektiğini söyledikleri gibi, diğer bazıları da Hunlardan daha önceki zamanlardan, Sakalar çağından başlaması fikrini gütmektedir. Hattâ son zamanlarda değerli tarih bilgini **Prof. Zeki Velidi Togan**, Türkistan'da Sakalardan önce yaşayan ve Milâttan önce 1200-800 aralarındaki varlıkları tesbit olunan Şu veya Cu adındaki kavmin ilk Türkler olduğunu ididia etmektedir. Şu veya Çu'lardan daha önceki Sümerlerin de Türk olduğu, veya aralarında Türkler bulunduğu hakkında bazı ciddî ilim adamlarının fikir, nazariye ve iddiaları vardır.

Bütün bu karşı fikirlerin bir sonuca bağlanması, ancak ilmî bir tarih kurultayının ciddî ve uzun tartışmalar sonundaki kararı ile mümkün olabilir. Belki bazı meselelerin çözülmesi için bugünkü tarih bilgisi yetmez. Fakat ne de olsa işler bir prensibe bağlanır ve önüne gelenin Türk tarihine ayrı bir başlangıç çizmesi gibi korkunç bir olayın önüne geçilir. Bu yapılmazsa, Türk dünyasında birbirine aykırı nazariyeler ve fikirler doğacak ve aralarında gittikçe büyüyen ve soysuzlaşan tartışmalarla belki de milletin aydınları birbirine düşman iki veya üç takıma bölünecektir. Millet, birçok unsurlarla birlikte, ortak tarihin de mahsulü ve sonucu olduğuna göre, ortak tarih telâkkisi olmayan insanların bir millet halinde toplu yaşamaları manevî bir rahatsızlık doğuracak ve uzak gelecek için fesat tohumları atılmış olacaktır.

b) Türk Tarihinin Kadrosu Meselesi:

Türk tarihinin başlangıcındaki anlaşmazlık, Türk tarihinin kadrosu hakkında da anlaşmazlık demek olmakla beraber, daha sonraki çağlarda kimlerin Türk tarihine sokulacağı meselesi bütün çapraşıklığı ile karşımızda durmaktadır. Meselâ, Karahıtaylar'ın Türkistan'da hâkimiyeti zamanını Türk tarihinin bir devri gibi kabul etmek doğru mudur? Yoksa Karahıtaylar Moğol oldukları için bu devir bir yabancı hâkimiyeti devri midir? Yahut Gazneliler devleti Türk tarihi kadrosuna girer mi, yoksa yabancı halkın oturduğu yerlerde hâkim oldukları için bunların millî kadrodan çıkarılması mı gerekir? Hangilerininki sömürge veya sadece hanedan tarihi olarak göz önüne alınmalıdır? Bunlar Türk tarihinin ciddî meseleleridir ve henüz hallolunup kesin bir sonuca varılmış değildir.

Türk tarihinin kadrosu konuşulurken akla gelecek en mühim meselelerden bir Çengiz ve Temir'in millî tarihin kahramanları mı, yoksa ırkımızın düşmanları mı olduğunun tesbitidir. Çünkü bu iki mühim şahsiyet hakkında bizim tarihçilerimiz ortak kanaat sahibi değildir. Bir kısım tarihçiler bu iki şahsı Türk sayıyorlar ve onların yarattığı vakalar ve kurdukları devletleri Türk tarihi kadrosuna sokuyorlar. Bazı tarihçiler ise tamamiyle aksini savunuyorlar. Onlara göre Çengiz ve Temir Türk değildir; Moğol veya Tatar'dır. İkisi de ırkî düşmanlarımızdır. Tarihçilerimizden birisi ise Çengiz'i yabancı, Temir'i Türk sayıyor. Aynı milletin tarihçileri arasındaki bu büyük fikir ayrılığı ve görüş farkı, hiçbir millette eşi gösterilemeyecek bir millî anarşidir. Çünkü mesele belirli şahısların iyi mi, kötü mü; büyük mü, küçük mü olduğu meselesi değil, doğrudan doğruya millî tarihe mal edilip edilemeyeceği meselesidir. Bu anlaşmazlıklar Türk tarihinin başlangıcına, mitoloji ile karışık çağlarına ait olsaydı, bir dereceye kadar hoş karşılanabilirdi. Fakat XIII. ve XIV. yüzyıllarda yaşamış olan şahıslar üzerindeki bu fikir kargaşalığı, millî şuurun henüz gereğince uyanmamış olduğunu gösterir. Bu zıt kanaatlardan, hiç şüphesiz, bir tanesi doğru, diğerleri yanlıştır. Yakın geçmişteki en büyük ana meseleler üzerinde doğruyu bulup çıkaramamak ise tarih belgelerinin eksikliğini değil, tarihî ve millî şuurun azlığını veya yokluğunu gösterir.

c) Türk Tarihinin Ça ları Meselesi:

Tarihin ilkçağ, ortaçağ gibi devirlere ayrılmasının pek indî olduğu artık anlaşılmıştır. Çünkü bu ayrılışlar bütün insanlığa göre değil, bir kıta veya bir kısım milletlere göre yapılmıştır. Taş devri, maden devri nasıl bütün kavimlerde aynı zamanlarda başlamıyorsa; ortaçağ, yeniçağ

gibi zamanlar da (eğer fikir hayatındaki tekâmül merhalelerini göstermek için kullanılıyorsa) bütün milletlerde aynı devri gösteremez. Eski Türk tarihini, ilkçağda Türk tarihi, ortaçağda Türk tarihi diye bölümlere ayırmak ilmî değildir. Batı Avrupa'nın kendisine göre yaptığı bir sınıflandırmaya körükörüne uymak elbette doğru olmaz.

Tarihimizi millî görüşe göre sınıflandırma teşebbüsü şimdiye kadar yalnız **Dr. Rıza Nur** ile **Prof. Zeki Velidi Togan** tarafından yapılmıştır. Rıza Nur, Türk tarihini «Eski Türk Tarihi» (=Türe ve Yasa Devri=Millî Devir), «Yeni Türk Tarihi» (=Müslümanlık Devri=Dinî Devir) ve «Taze Türk Tarihi» (=Yeniden Doğuş ve Uyanma=İkinci Millî Devir) olarak başlıca üç çağa ayırdığı gibi Zeki Velidi Togan da XVI. Yüzyıl ortasına kadar ilerleme ve yükselme çağı, Birinci Cihan Savaşı sonuna kadar gerileme ve çökme çağı ve Birinci Cihan Savaşından sonra da üçüncü bir çağ olmak üzere üç anaçağa bölmektedir. Fakat bu iki sınıflandırma kimse tarafından dikkate alınmamıştır.

ç) Adların mlâsı Meselesi:

Türk tarihindeki birtakım özel adların belli bir imlâya malik olmayışı da millî ayıplarımızdan biridir. XIII. Yüzyıl kahramanının adı **Çengiz** mi, **Çingiz** mi, **Cengiz** mi, sonra **Temir** mi, **Temür** mü, **Timur** mu? Tıpkı bunlar gibi prens unvanı olan kelime «**tigin**» mi «**tegin**» mi? Karahanlı kahramanının adı **Buğra** mı, **Boğra** mı yazılmak gerek? Bu fikrî kararsızlıklar birçok yanlışlara yol açıyor. Bir yanlışın nasıl kökleştiğine en güzel örnek, Gök Türklerin ilk kağanı **Bumun** veya **Bumın**'ın adında görülmektedir. Eski haflerle yazıldığı zaman «ı» ve «i» farkı belli olmadığı için yeni harflerden sonra bu kağanın adı **Bumin** şeklinde yazılmış ve tarih kitaplarına, piyes-

lere, soyadlarına kadar bu yanlış şekliyle girip yerleşmiştir.

*
* *

Görülüyor ki, tarihimizi anlayış ve ele alış tarzımız karışıklık içindedir. Bu karışıklığın içinden ne şahıslar, ne de özel teşekküller çıkamaz. Bu karışıklığı önlemek için resmî bir teşekkül lâzımdır. Böyle resmî bir teşekkül, Türk tarihinin meselelerini karara bağlamak için bir kurultay toplamalı ve kurultayda meseleler ilmî açıdan ele alınarak değerlendirilmeli ve tartışılmalı, karşılıklı iddialar basılarak umumî efkâra sunulmalıdır. Ancak, millî ve ilmî fikrin hâkim olacağı böyle bir kurultaydır ki, Türk tarihinin meselelerine bir çözüm yolu bulabilir.

(*Yeni Sabah*, 29 Kasım 1948)